

79. Tiistaina 15 päivänä kesäkuuta 1993

kello 19.30

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Toinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi leimaverolain muuttamisesta 1882

Hallituksen esitys n:o 30
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 24

2) Ehdotus laiksi kuntien kantokyy-
luokituksen toimittamisesta vuosiksi 1994
ja 1995

Hallituksen esitys n:o 64
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 13

3) Ehdotus laiksi julkisen hallinnon
asiakaspalvelujen järjestämisestä yhteisis-
sä palveluyksiköissä 1885

Hallituksen esitys n:o 52
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 14

4) Ehdotus laiksi vesilain muuttamisese-
sta 1886

Hallituksen esitys n:o 85
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 7

Esitellään:

5) Hallituksen esitys n:o 84 laeiksi vuo-
delta 1994 perittävästä palkansaajan työt-
tömyysvakuutusmaksusta, työttömyys-
kassalain 34 §:n muuttamisesta ja työttö-
myyskassalain 25 ja 30 §:n väliaikaisesta
muuttamisesta

S.
6) Ed. Heikkisen ym. lakialoite n:o 25
laiksi tuloverolain 140 §:n muuttamisesta 1887

S.
Pöydällepanoa varten esi-
tellään:

7) Perustuslakivaliokunnan mietintö
n:o 6 hallituksen esityksestä laiksi valtio-
päiväjärjestyksen muuttamisesta (HE 361/
1992 vp)

8) Perustuslakivaliokunnan mietintö
n:o 7 eduskunnan oikeusasiamiehen toi-
minnastaan vuonna 1991 antaman kerto-
muksen johdosta (K 11/1992 vp)

9) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o
14 Pohjoismaiden neuvoston Suomen val-
tuuskunnan Pohjoismaiden neuvoston toi-
minnasta vuodelta 1992 antaman kerto-
muksen johdosta (K 15/1992 vp)

10) Valtiovarainvaliokunnan mietintö
n:o 25 hallituksen esityksen johdosta laiksi
tuomioistuinten ja eräiden oikeushallinto-
viranomaisten suoritteista perittävästä
maksuista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi
(HE 241/1992 vp)

11) Valtiovarainvaliokunnan mietintö
n:o 26 hallituksen esityksen johdosta laiksi
leimaverolain muuttamisesta (HE 65)

12) Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mie-
tintö n:o 15 hallituksen esityksestä laiksi
työnantajan työttömyysvakuutusmaksus-
ta vuonna 1993 sekä laiksi yksityisen työn-
antajan kansaneläkemaksun korottami-
sesta vuonna 1993 (HE 86)

S. Yleiskeskustelu:

13) Sosiaali- ja terveystieteiden mi-
entintö n:o 16 hallituksen esityksestä laiksi
työttömyyskassalain muuttamisesta (HE
87)..... 1887

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies
Paakkinen.

Nimenhuudon sijasta merkitään läsnä olevik-
si ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täys-
istuntoon.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi leimaverolain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 30
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 24

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan
mietintö n:o 24. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskus-
tustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen
yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään
keskustelutta 50 b, 50 d, 90 ja 99 §, voimaantulo-
säännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan
päättäneeksi.

2) Ehdotus laiksi kuntien kantokäyttöluokituksen
toimittamisesta vuosiksi 1994 ja 1995

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 64
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 13

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mie-
tintö n:o 13. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskus-
tustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksi-
tyiskohtaiseen käsittelyyn.

Ed. Urpilainen: Arvoisa rouva puhe-
mies! Tämän päivän kunnallistaloutta rasittavat
erityisesti verotulojen heikko kehitys, kasvavat
sosiaaliturvamenot, välilliset työvoimakustan-
nukset sekä lisääntyvät siirtomenot valtiolle.
Viime aikojen valtion säästöohjelmat ovat kui-
tenkin korostaneet vain valtiontalouden ongel-
mia. Kotimarkkinat ja erityisesti kunnallistalous
ovat jääneet valitettavan vähälle huomiolle. Kun
maan hallitus on siirtänyt rasitteitaan kuntien
maksettavaksi, ovat näiden toimien vaikutukset
kohdistuneet suoraan kansalaisiin. Julkista sek-
toria ei vielääkään tarkastella yhtenä kokonaisuus-
tena, vaan kunnallistalous näyttää toimivan jul-
kisen talouden roskapankkina, jonne sysätään
yhä enemmän epäkuranttia tavaraa. Onkin vali-
tettavaa, että tämän politiikan yhteiskunnallisia
seurauksia on arvioitu aivan liian vähän.

Kunnallistalouden keskeisiä asioita ovat
akuutit säästötarpeet sekä rakenteelliset toimen-
piteet. Akuutit säästötoimenpiteet joudutaan
mitoittamaan oletettuihin tulo- ja menoraamei-
hin. Näiden päälle tulevat tietenkin maan halli-
tuksen suunnittelemat säästötoimet, joiden mu-
kaan valtionosuuksia pudotetaan ensi vuonna
runsaat 2,2 miljardia markkaa. Lisäksi hallituk-
sen suunnittelema siirtyminen arvonlisäveroon
ensi vuoden alusta tulee merkitsemään kuntata-
loudelle eräiden arvioiden mukaan noin miljard-
in markan lisälaskua. Lisäksi kaavaillut säästöt
kuntien henkilöstömenoista tulisivat nykyisin-
sääntöjen mukaan merkitsemään käyttötalou-
den valtionosuuksien alenemista 1,7—1,8 miljard-
illa markalla.

Hallitus on uusimmassa, maaliskuun lopulla
tehdyssä säästöpaketissaan lähtenyt siitä, että
kuntien valtionosuudet jäädytetään. Kun odo-
tettavissa on kaikista puheista huolimatta kus-
tannustason nousua, tulevat valtionosuudet jat-
kossa reaalisesti supistumaan. Sinällään pyrki-
mykset saada velanoton kasvu hallintaan myös
kuntakentässä ovat toki perusteltuja. Leikkaus-
ten ja supistusten yhteiskuntapoliittinen sanoma
on kuitenkin selvä. Esimerkiksi sosiaaliturvan
leikkaukset tulevat heijastumaan kuntien toi-
meentuloturvamenojen varsin rajuna kasvuna.
Näin ollen rahaa siirretäänkin edelleenkin tas-
kusta toiseen ja kunnallisverotus tulee tämän
vuoksi myös osaltaan voimakkaasti kiristymään.

Koska kuntatalous on voimakkaassa käymis-
tilassa hallituksen toimenpiteiden takia, tuntuu
varsin sopimattomalta se, että tässä yhteydessä

esitetään kuntien kantokylöluokituksen jäädyttämistä. Hallituksen esityksen ja hallintovaliokunnan enemmistön kannan mukaan luokitus jäädytettäisiin seuraaviksi kahdeksi vuodeksi eli vuosiksi 94 ja 95.

Eittämatön tosiasia on, että nykytuotoinen kantokylöluokitus on aiheuttanut ongelmia sekä epätasa-arvoa kuntien kesken. Vaikka lama koskettaa koko maata ja valtion toimet kohdistuvat kaikkiin kuntiin, ovat kunnat tänäkin päivänä yhä hyvin erilaisessa tilassa. Lama ja massatyöttömyys kohtelevat maamme 455:tä kuntaa hyvin eri tavoin. Nimenomaan verotulojen romahdettua ne kunnat, joissa verotulojen osuus on suuri ja valtionosuudet pienet, ovat menettäneet taloudellista kantokylöään enemmän kuin muut kunnat. Näin kuntakentän sisälle on syntymässä erittäin suuria ristiriitoja ja jännitteitä, joita voidaan korjata juuri luokituksen tarkistamisella. Paineet ovat siksikin suuret, että kun viimeksi luokitusta tarkistettiin syksyllä 91, tehtiin varsin vaatimattomia, oikeastaan vain kosmeettisia muutoksia. Maan hallituksella ei ollut halua puuttua luokituksen sisäisiin epäkohtiin.

Kuten hallintovaliokunnan mietintöön liittämässämme vastalauseessa todetaan, tässä yhteydessä ei ole perusteita sille, että luokitus jäädytetään kahdeksi vuodeksi. Vuosi riittäisi. Se riittäisi nimenomaan siksi, että ensi vuoden keväällä ovat käytettävissä myös kuntien vuoden 93 tilinpäätöstiedot valtionosuusuudistuksen ensimmäiseltä täytäntöpanovuodelta. Toisaalta luokituksen tarkistamisessa keskeisin peruste on nimenomaan kunnan veroäyrimäärä asukasta kohden laskettuna. Nämä tiedot taas saadaan vuosittain viranomaisten käyttöön.

Jotain myönteistäkin hallintovaliokunnan mietinnöstä voidaan todeta. Myönteistä on se, että valiokunta saattoi yksimielisesti sisällyttää mietintönsä ponnien, jossa edellytetään hallituksen huolehtivan siitä, että ryhdytään valmistelemaan nykyisen kantokylöluokitusjärjestelmän uudistamista tai korvaamista uudella, kuntien taloudellista asemaa tasaavalla järjestelmällä ottaen huomioon muun ohella valtionosuusuudistuksesta saatavat kokemukset. Korostan, että ponsi oli yksimielinen. Vaikka näin onkin, ei se, arvoisa puhemies, muuta siltä osin asiaa mitenkään, ettei tässä tilanteessa olisi kuntakentän yhteinen etu, että luokitusta tarkistettaisiin jo vuodeksi 95. Näin ollen jäädytys koskisi vain ensi vuotta.

Arvoisa puhemies! Edellä olevaan viitaten

ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otetaan hallintovaliokunnan mietintöön jätetyn vastalauseen mukainen lakiehdotus.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Kantanan ed. Urpilaisen tekemää, käsittelyn pohjaa koskevaa ehdotusta.

Sen tueksi totean sen, että jo nyt on nähtävissä, että näistä mainituista 455 kunnasta aika moni on lähellä ylivelkaantumisen tilaa. Esimerkkejä löytyy pienistä, keskisuurista ja todella suurista kaupunkikunnista. Jos ajatellaan semmoista tilannetta, että koko suomalaisen kansakunnan lainansaanti ulkomailta syystä tai toisesta tyrehtyy, niin saattaa olla siitä seurauksena se, että nämä kunnat joutuvat todella suuriin vaikeuksiin, ja se taas merkitsee sitä, että joudutaan tätä kantokylöluokka-asiakin arvioimaan ehkä pikavauhtia uudestaan. Jotta ei tulisi vääriä odotuksia, on erinomaisen paikallaan, että tämä jäädytys kantokylöluokituksessa on vain mainitun yhden vuoden mittainen. Eli tässä suhteessa tämä vaihtoehto on parempi kuin se, että ratkaistaisiin nyt asia kahdeksi seuraavaksi vuodeksi.

Ed. Liikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen täysin eri mieltä edellisten puhujien kanssa siitä, että tämä jäädytys pitäisi suorittaa ainoastaan yhdeksi vuodeksi. Ajatellaan tilannetta, joka maassa on kuntien kohdalla. Tilanne edelleen taloudellisessa mielessä huononee, ja jos vielä on epävarmuustekijä siinä, että nykyinen kantokylöluokka ei säily, niin kantokylöluokan muuttuminen tietää monissa kunnissa katastrofaalista tilannetta. Näin ollen näkisin, että meidän pitää saada kokemuksia valtionosuusuudistuksesta ja rauhassa tehdä uudistus. Olen siinä mielessä ed. Urpilaisen kanssa samaa mieltä, että kyllä on nimenomaan jatkossa tehtävä uudistus. Me emme voi tässä yhteiskunnassa näin kauan pitää samassa tilanteessa jotain asiaa, vaan meidän pitää muuttaa säännöstöjä sen mukaisesti, mitä vieressä ja ympäristössä tapahtuu. Eli olen tämän hallituksen esityksen ja mietinnön kannalla.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Liikkasen puheenvuoro oli muuten ihan hyvä, mutta se oli sisäisesti hyvin ristiriitainen. Toisaalta piti jäädyttämän ja toisaalta piti pikaisesti uudistaman. No siitähän tullaan juuri siihen tulokseen, että yksi vuosi jäädytystä on paikallaan ja nimenomaan se an-

taa mahdollisuuden tarkkaavaisesti arvioida tulvaisuutta.

Ed. **Urpilainen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Korostaisin tässä yhteydessä nimenomaan sitä ed. Liikkaselle, että maamme kunnat ovat tähänkin asti osanneet elää sen ajatuksen kanssa, että luokitusta on tarkistettu vuosittain. Ei tältä osin tilanne olisi mitenkään eriskummallinen ja yllättävä, ennen kaikkea kun ottaa huomioon sen, mikä on se perustekijä, jonka mukaan luokitusta tarkistetaan. Se on nimenomaan verokertymä per asukas, joka todellakin on tiedossa vuosittain ja viranomaisten käytössä. Eli näin ollen minusta on liioiteltua väittää, että tältä osin jouduttaisiin johonkin uuteen ja yllättävään tilanteeseen.

Ed. **Liikkanen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä vastaan ed. Urpilaiselle sen verran, että kyllä olen samaa mieltä, että kuntien täytyy pystyä mukautumaan muuttuviin olosuhteisiin. Mutta kyllä kaikesta huolimatta me elämme tällä hetkellä niin muuttuvissa olosuhteissa, että näen, että kuntien tilanteen ja kantokikyloituksen pitää olla nimenomaan stabili, jotta kunnat voivat edes jonkin verran tulvaisuutta suunnitella ja tehdä suunnitelmia. Jos nyt vielä on pelko siitä, että vuoden periodilla kantokikyloikka muuttuu huonompaan suuntaan, on todella vaikea silloin ajatella kunnallishallintoa ja taloudenhoitoa. Eli luotan kuntiin, mutta näen, että tässä tilanteessa tämä on ainoa oikea vaihtoehto.

Ed. **Urpilainen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä vielä muistuttaisin ed. Liikkaselle siitä, että luokitus on itse asiassa jäädytettynä neljä vuotta, jos nyt tämän hallituksen esityksen mukaan toimitaan. Olemme eläneet jo kaksi vuotta tämän jäädytyksen alla ja nyt sitten seuraavat kaksi vuotta eteenpäin eli yhteensä neljä vuotta luokitus tulisi olemaan jäädytetty. Se on kohtuuttoman pitkä aika ottaen huomioon todella sen, minkä ed. Liikkanen itsekin tunnusti, että maailma muuttuu meidän ympärillämme. Tulee erilaisia paineita eri kuntiin eri tavoin, ja niiden pitää päästä purkautumaan normaalilla tavalla luokitusta tarkistaen.

Ed. **Polvi**: Arvoisa puhemies! Ed. Liikkanen on varmaan oikeassa siinä, että muutokset ovat verrattain nopeita, ja hän myös varmaan aikaisemman ammatinsa perusteella hallitsee

kuntien kantokikyloituksen ja sen vaikutukset erittäin hyvin.

Kuitenkin tuo esitys, mihin valiokunta on päätenyt, on verrattain heikosti perusteltu nimenomaan 1995 vuoden luokituksen osalta. Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi erillinen laki, jolla kunnat sijoitettaisiin vuosiksi 1994 ja 1995 niille vuodeksi 1993 eli kuluvalle vuodelle vahvistettuihin kantokikyloikkiin. Poikkeuksen muodostaisivat vain ne kunnat, joissa tapahtuisi kuntaliitos vuonna 1995. Liitoskuntien osalta luokitus suoritettaisiin kuntien kantokikyloikutuksesta vuonna 1985 annettun lain mukaisesti, eli siinä tulisi joka tapauksessa toinen järjestelmä sovellettavaksi rinnalle. Pалаan siihen vielä vähän myöhemmin.

Esitystään hallitus perustelee mm. kuluvan vuoden alusta voimaan tulleella valtionosuusdistuksella ja sillä, että vuosina 1993 ja 1994 on toteutettu tai ollaan toteuttamassa merkittäviä verojärjestelmän muutoksia, jotka koskevat mm. pääomatulojen verotusta, yhteisöverotusta, kiinteistövero ja arvonlisäverotusta. Tämä mainittiin hallituksen esityksen perusteluissa.

Hallitus perustelee esitystään myös sillä, että kuntien tulo rakenne on muuttumassa, mutta asiasta ei ole kuitenkaan riittävästi kuntakokhtaista tietoa. Tämäkin pitää paikkansa. Se, että hallituksella ei ole kuntakohtaista tietoa pääoma- ja yhteisöverouudistuksen vaikutuksista, pitää tosin paikkansa, ja on yksinomaan hallituksen syytä, että sitä tietoa ei ole. Se osoittaakin verouudistuksen kyseenalaisen valmistelun, koska kohtaantovaikutuksia ei ollut riittävästi selvitetty. Tässähän hallitus sen selvästi myöntääkin. Toisaalta on muistettava, että pääoma- ja yhteisöverouudistusta käsiteltäessä hallituspuolueiden edustajat vakuuttelivat, että verouudistuksen vaikutukset selvitetään ja niiden valmistuttua tarpeellisiksi osoittautuvat muutosehdotukset annetaan välittömästi eduskunnalle. Luvattua selvitystä ei ainakaan minulla ole ollut tilaisuus nähdä eikä paljon siitä kuullakaan. Esitystään hallitus perustelee myös sillä, että jos kantokikyloikkuus toimitettaisiin vuodelle 1995, jouduttaisiin sen perusteena käyttämään myös vuoden 1991 ja 1992 tilinpäätöksiä, jotka perustuvat vanhaan valtionosuusjärjestelmään. Tuokin perustelu pitää sinänsä paikkansa. Hallitus kuitenkin näyttää unohtavan kokonaan sen, että vuoden 1995 luokitusta toimitettaessa olisi käytössä jo myös vuoden 1993 tilinpäätöstitiedot. Eli yhden vuoden tiedot siltä ajalta, jolloin valtionosuusjärjestelmä on ollut käytössä. Näin ollen vuoden

1995 luokitusta vahvistettaessa on käytävissä uudet ajan tasalla olevat kuntien tilinpäätöstiedot.

Hallituksen esityksessä oli lähtökohtana, että kuntaliitoskuntien kantokyylokuutus suoritetaan vuoden 85 kantokyylokuutuslain mukaisesti. Hallituksen lähtökohtana on siten ollut, että luokituslaskelmat joka tapauksessa, mikäli kuntaliitoksia tapahtuu, laaditaan vuosia 1991—1993 koskevien tilinpäätösten perusteella. Eli se on ollut hallituksen esityksessä lähtökohtana.

Valiokunta on kuitenkin muuttanut nuo vuodet vuosiksi 1990—1992. Näin ollen jos kuntaliitoksia tapahtuu, luokituslaskelmat joudutaan tekemään kaikkien kuntien osalta valiokunnan esittämien tilinpäätöstietojen perusteella. Jos ne osoittavat oleellisia muutoksia kuntien välisissä taloudellisissa eroissa, niin kuin ne todennäköisesti osoittavat, olisi omituista, että niitä eroja ei kuitenkaan voitaisi ottaa huomioon kantokyylokuutusta vahvistettaessa kuin liitoskuntien osalta. Olisi aika käsittämätön tilanne.

Kuntien kantokyylokuutuksesta 1985 annetun lain mukainen luokitus on toimitettu viimeksi vuodelle 1992, silloin perusteena olivat vuosia 1988—1990 koskevat kuntien tilinpäätöstiedot. Kuluvalle vuodellehan kunnat määriteltiin erityislailla samoihin kantokyylokuokkiin kuin vuonna 1992.

Käsittelyssä olevan hallituksen esityksen hyväksyminen tarkoittaisi käytännössä sitä, että vielä vuoden 1995 kantokyylokuutuskun vahvistetaan vuosia 1988-1990 koskevien kuntien tilinpäätöstietojen perusteella, eli siis kuusi vuotta vanhempien tietojen perusteella kuin meillä olisi käytävissä vuoden 1995 luokitusta suoritettaessa vuoden 1985 lain nojalla. Ed. Liikkanen aivan oikein totesi, että muutokset ovat nopeita. Sen vuoksi olisi omituista, että vielä kuuden vuoden takaisilla tiedoilla vahvistetaan edelleen kuntien kantokyylokuokkia vuodelle 1995.

Keskeisin kuntien kantokyylokuutukseen vaikuttavat tekijä on asukasta kohti laskettu veroäyrimäärä. Sen painoarvo luokituslaskelmissa on täsmälleen sama kuin kaikkien muiden tekijöiden vaikutus yhteensä. Kun pääoma- ja yhteisöverouudistus muuttaa oleellisesti kuntien verorakennetta, se muutos on otettava huomioon myös kuntia taloudellisten erojen perusteella eri luokkiin sijoitettaessa.

Hallituksen esityksessä olevan selvityksen mukaan luokan muutos merkitsee keskimäärin asukasta kohti 174 markkaa alimmillaan ja enimmillään 591 markkaa, eli kysymyksessä

kuntien kantokyylokuokan muutoksissa on aina merkittävä rahamäärä.

Kuntien talousrakenne ja taloudellinen asema on muuttunut merkittävästi kaiken kaikkiaan viime vuosina ja verrattain nopeasti. Niinpä on selvää, että vuosien 1988—1990 tietojen perusteella ei voida enää vuoden 1995 luokitusta toteuttaa, niin kuin tässä esityksessä tapahtuisi. Sen vuoksi yhdyn niihin näkemyksiin, joita ed. Urpilainen mm. täällä aikaisemmin esitti.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Yleiskeskustelussa on ed. Urpilainen ed. Pulliainen kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy hallintovaliokunnan mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Urpilaisen ehdotus hyväksytty.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 61 jaa- ja 46 ei-ääntä; poissa 92. (Ään. 46)

Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt hallintovaliokunnan mietinnön.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—5 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotus laiksi julkisen hallinnon asiakaspalvelujen järjestämisestä yhteisissä palveluyksiköissä

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 52

Hallintovaliokunnan mietintö n:o 14

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 14. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—5 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotus laiksi vesilain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 85
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 7

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö n:o 7. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1 luvun 12, 20 ja 23 § sekä luvun otsikko, 2 luvun 7 ja 22 a § sekä luvun otsikko, 3 luvun 13 § sekä luvun otsikko, 4 luvun 5 a ja 7 a § sekä luvun otsikko, 5 luvun 84—86 ja 90 § sekä luvun otsikko, 6 luvun 35 § sekä luvun otsikko, 7 luvun 11 § sekä luvun otsikko, 9 luvun 22 § sekä luvun otsikko, 10 luvun 18 § sekä luvun otsikko, 13 luvun 12 § sekä luvun otsikko, 14 luvun 7 § sekä luvun otsikko, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Hallituksen esitys n:o 84 laeiksi vuodelta 1994 perittävästä palkansaajan työttömyysvakuutusmaksusta, työttömyyskassalain 34 §:n muuttamisesta ja työttömyyskassalain 25 ja 30 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveystoimi- ja valtiokuntaan.

Keskustelu jatkuu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Rouva puhemies! Pyysin tämän lakiesityksen pöydälle kesäkuun 1 päivänä. Tässä on kysymys työntekijäin työttömyysvakuutusmaksun korottamisesta.

Tänä vuonnahan sitä ensimmäisen kerran peritään 0,2 prosentin suuruisena, ja työmarkkinaratkaisussa toukokuussa työmarkkinajärjestöt ovat sopineet ja hyväksyneet tämän esityksen, jonka hallitus on nyt tuonut tänne hallituksen lakiesityksen muodossa. Tässä siis ehdotetaan, että työttömyysvakuutusmaksu olisi työtai virkasuhteessa tai muussa palvelussuhteessa olevalla vuonna 1994 1,87 prosenttia veron ennakoperinnän alaisesta palkasta. Voi siis sanoa, että tämä merkitsee käytännössä lähes 2 prosentin veronkorotusta.

Tämä ei mielestäni ole oikea tapa rahoittaa työttömyysturvaa. Sen vuoksi esitin tämän silloin pöydälle. Varsinkin kun tämä liittyy ensi vuoden budjettiin, niin kuin hallituksen esityksen perusteluissakin on sanottu, tämän asian käsittelyllä ei ole mitään kiirettä, vaan tämä on syytä jättää valiokunnassa syksyllä käsiteltävien budjettilakien yhteyteen, jolloin nähdään koko verotuksen rakenne.

Tähän hallituksen esitykseen sisältyy myöskin työnantajan työttömyysvakuutusmaksun alentaminen ja porrastaminen ensi vuoden osalta, koska käytännössä alle miljoonan markan palkkasumman maksavat työnantajat saavat pienemmän vakuutusmaksun. Tässä esityksessä kaikki jäävät tämän miljoonan markan osalta pienemmälle maksulle, ja tämä esitys on kyllä perusteltu.

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia on kulunut. Kehotan puhujaa siirtymään puhujakorokkeelle.

Puhuja: Arvoisa puhemies! Tämä riittää tässä vaiheessa.

Ed. O. Ojala: Arvoisa puhemies! Kuten ed. Stenius-Kaukonen täällä totesi, niin kyse on varsin merkittävästä lakimuutoksesta ja varsin merkittävistä summista. Kuten hallituksen esityksen perusteluista käy ilmi, esityksen taloudelliset vaikutukset ovat todella mittavat. Työnantajan osuus työeläkkeiden työttömyysosien rahoituksesta alenisi ensi vuonna 1,9 miljardilla markalla, ja yhteensä työnantajan työttömyysvakuutusmaksulla katettavat menoerät alenevat lähes 4 miljardia markkaa. Nämä vastaavasti siirtyvät palkansaajien eli työntekijöiden maksettavaksi.

Kun työmarkkinaratkaisu keväällä hyväksyttiin, me muistamme hyvin, että oli työntekijäjärjestöjen pakko käyttää varsin järeitäkin aseita,

jopa yleislakkouhka oli päällä. Tämän ratkaisun jälkeen hallituspuolueiden eräät ministerit ihmettelivät, miten nyt työntekijät näin valtavasti veroja rakastavat eli ovat vapaaehtoisesti valmiita omia verojansa korottamaan. Siitähän tässä tietenkään ei ole kysymys, että he olisivat sitä erityisesti halunneet. Mutta muistutan, kun täällä kokoomus ja keskustapuolue jatkuvasti ammattiyhdistysliikettä syyttävät, että ammattiyhdistysliike tässäkin tilanteessa näki kuitenkin pienempänä pahana sen, että heidän jäsentensä veroja ja maksuja nostettaisiin, kuin että lähdetäisiin romuttamaan sosiaaliturvaa. Tämä tahtoo valitettavasti hallituspuolueiden edustajilta jatkuvasti unohtua.

Mutta kaiken kaikkiaan olisi pikaisesti saata-va selville, mitä kaikkia veronkorotuksia ja maksuja palkansaajat, työntekijät ovat joutuneet hallituksen taholta saamaan ja mitä vaikutuksia näillä on ollut laman pitkittymiseen.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Minä en ymmärrä, mitä tässä nyt rähistään. Eikös sen pitänyt olla solidaarista, että ne, jotka ovat töissä, maksavat niiden elantoa, jotka ovat työttöminä. Nyt kun sitä yritetään tehdä, on kauhea marina vastaan. Tietenkin suuripalkkaiset maksavat tässä tapauksessa enemmän kuin pieni-palkkaiset, vaikka ei ole progressiosta kysymys. Tämä tietysti olisi voinut olla progressiivinen tässä tapauksessa. (Ed. O. Ojala: Niin olisi!) Mikään ei yleensä sovi; jauhetaan solidaarisuutta, ja sitten kun leikataan vähän meidän suuripalkkaisten ja yleensä niiden palkasta, jotka ovat työssä, työttömien hyväksi, alkaa mahdoton marina. En minä tällaista solidaarisuutta ymmärrä.

Ed. M. L a u k k a n e n : Arvoisa rouva puhemies! Ed. O. Ojalalle olisin vain vastannut, että kyllähän sosiaaliturvalla ja työttömyysturvalla ennen muuta täytyy olla maksumies. Kun te olette aikaisemmin arvostelleet sitä, että hallitus ei ole kuunnellut työmarkkinaosapuolia, niin tässä on nyt hyvä lakiesitys, jossa on kuunneltu, lakiesitys, joka on syntynyt erittäin pitkälle tänä keväänä tapahtuneen työmarkkinaratkaisun myötä. Minä pidän tätä rakenteellisesti oikean suuntaisena, mutta riittämättömänä. Mitä enemmän me rasitamme tänä päivänä yrityksiä ja työnantajia välillisillä työvoimakuluilla, sitä enemmän yrityksiä kaatuu, sitä enemmän menettämme työpaikkoja. Minusta on aivan olennaista se, että pitkän päälle pääsemme radikaaliin ja

merkittävään rakenneuudistukseen työttömyysturvajärjestelmässä.

Edelleenkin ihmettelen, miksi sellainen solidaarinen järjestelmä, johon ed. Aittoniemi viittasi, ei kelpaa. Tehdään Suomeen yksi työttömyyskassa, johon kaikki maksavat tuloihin perustuen työttömyyskassamaksun. Miksei se kelpaa? Kaikki liitot haluavat kynsin hampain pitää kiinni omasta kassastaan. Tänä päivänä epäsolidaarisuus näkyy siinä, että rakennusmiehet ja ne alat, joilla on paljon työttömyyttä, maksavat paljon. Lääkärit ja jotkut muut alat, joilla on vähän työttömyyttä, maksavat muutaman kymppin vuodessa. Minusta tämä vaatii todella radikaalin uudistuksen, ja työttömyysturvamaksujen kerääminen yleisen veronkorotuksen kautta on rakenteellisesti väärä linja.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

6) Ed. Heikkisen ym. lakialoite n:o 25 laiksi tuloverolain 140 §:n muuttamisesta

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

Pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon:

7) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 6 (HE 361/1992 vp)

8) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 7 (K 11/1992 vp)

9) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 14 (K 15/1992 vp)

10) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 25 (HE 241/1992 vp)

11) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 26 (HE 65)

12) Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 15 (HE 86)

13) Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 16 (HE 87)

Ensimmäinen varapuhemies:
Eduskunnan seuraava täysistunto on huomenna
keskiviikkona kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 20.07.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen
